

## МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ БЛОГОСФЕРИ

*У статті проаналізовано мову блогу в аспекті дотримання літературних норм на різних мовних рівнях. Прیدілено також увагу варваризмам як одному з найпоказовіших явищ в інтернет-комунікації.*

**Ключові слова:** інтернет-комунікація, блог, культура мови, норми літературної мови, варваризм.

*В статье анализируется язык блога в аспекте соблюдения литературных норм на разных языковых уровнях. Особое внимание уделено варваризмам как одному из наиболее показательных явлений в интернет-коммуникации.*

**Ключевые слова:** интернет-коммуникация, блог, культура речи, нормы литературного языка, варваризм.

*The widest spectrum of lexical, stylistic and word-formative devices is represented in the blog as one of the most popular media. Both traditional devices and devices of virtual communication are actualized here.*

*The article deals with the analysis of blog language in the aspect of adherence of literary norms on different language levels. The attention is also paid to barbarisms as one of the most significant phenomena in the internet communication.*

*The peculiarity of lexical structure of blog language in Ukrainian part of the Internet is the large quantity of units used for representing the events of the social and political life, the processes connected with computer and network technologies. The large quantity of borrowings, most of those are barbarisms, and the obscene lexis are analyzed in the article.*

*Despite the fact that multidimensional nature connected with the internet-communication study, the ortological component of Ukrainian-speaking blog characterization is insufficiently researched today. The relevance of our research is in the analysis of the language of Ukrainian blogosphere from this point of view. The subject of consideration in the presented article is the violation of language norms and barbarisms in blog texts. The task of our research is to evaluate the phenomena that characterize the up-to-date communication in the aspect of language culture.*

*The actual material is picked up from the text resources of the blogs set on the blog-platforms (LiveJournal, I.ua ma in.), journalistic websites and independent blogs.*

*The prospects for further research of the language of Ukrainian blogosphere are in future analysis of lexical and stylistic peculiarities of this genre in the structure of mass media devices, in identification of word-formation dynamic processes which are in the Ukrainian-speaking blogs.*

**Key words:** Internet communication, blog, language culture, norms of the literary language, barbarism.

Кінець ХХ – початок ХХІ ст. започаткував новий період у розвитку людства, у якому комунікація, не обмежена часом і простором, сприяє взаємопроникненню культур, одночасно створюючи нові можливості для самоідентифікації особистості. Основними рисами нового комунікативного простору стало розширення сфери спілкування, скорочення часу міжособистісного контакту за рахунок збільшення часу на «спілкування» із засобами масової комунікації, зокрема Інтернетом. Саме Інтернет став тим середовищем, де зароджуються нові форми обміну інформацією, зокрема блог. Ця нова система комунікації у віртуальному просторі засвідчила свою стрімку динаміку зростання, беззаперечну зручність використання, масовість вияву. Величезний функційний і семантичний потенціал блогів є однією із причин зацікавленості у вивченні їхньої мови.

На сучасному етапі розвитку лінгвістики тема інтернет-комунікації серед пріоритетних. Дослідники на перший план висувають питання щодо форм та засобів спілкування в Мережі, і блог посідає тут не останнє місце, він став предметом наукових пошуків таких лінгвістів, як Т. Гермашева [1], О. Горошко [3], Л. Іванов [5], С. Заборовська [4] та ін. Попри багатоаспектність проблематики, пов'язаної з вивченням інтернет-комунікації, на сьогодні недостатньо дослідженим залишається ортологічний складник характеристики українськомовного блогу. Саме в аналізі мови української блогосфери в цьому аспекті полягає, на нашу думку, актуальність нашого дослідження. Предметом розгляду в статті стали випадки порушення мовної норми та варваризми в текстах блогів. Оцінка явищ, що характеризують сьогоденне спілкування в блогах, в аспекті культури мови становить завдання нашого дослідження.

Фактичний матеріал дібрано з текстових ресурсів блогів, розміщених на блог-платформах (LiveJournal, I.ua та ін.), сайтах публіцистичних видань та незалежних блогах.

Визначаємо блог як новий різновид комунікації, що займає свою нішу в системі сучасної інтернет-комунікації. Жанрово-стильовим рисам цього різновиду мови, незважаючи на походження з епістолярного жанру, за сучасною функційно-стилістичною класифікацією стилів та жанрів, властива низка диференційних ознак, які тісно пов'язані із природою Інтернету.

Сучасні засоби комунікації можна вважати феноменом у житті людства, оскільки вони мають змогу впливати на мову як систему. Зокрема, завдяки Інтернету формується стиль комунікації, який поєднує в собі усну й писемну мови, відповідно в сучасній мові з'явилося таке поняття, як спонтанність писемної мови [2, с. 22]. Сьогодні писемна мова стає повноцінною формою усної мови, водночас збагачуючись елементами усної мови й набуваючи її специфічних рис, серед яких – насичення мови обценними формами, вульгаризмами, інвективами тощо. Зазначені процеси закономірні, адже усна мова більше насичена такою лексикою, а оскільки писемна мова перебирає на себе функції усної, то й писемний варіант мови «отримує» таку лексику.

Частотність використання обценних лексем у мові сучасних блогерів надзвичайно висока. Імовірно, використання таких одиниць підпорядковане законам соціальної, гендерної диференціації, проте таку закономірність виявити на перший погляд надзвичайно складно, оскільки обценну лексику використовують у своїх блогах люди різного соціального статусу, гендерних особливостей тощо. Така диференціація потребує окремого дослідження. Варто зауважити, що обценну лексику практично не використовують блогери, веб-сторінки яких належать засобам масової інформації, компаніям, органам державної влади та управління, оскільки політика певної організації передбачає наявність на сторінках цієї організації високого культурного рівня. Це стосується тексту у власне блогові періодичного видання чи сайту корпорації, проте в коментарях на деяких сайтах можуть траплятися тексти з обценною лексикою. Загалом же помічено, що обценна лексика частотніше виявляється в коментарях, ніж у власне

блогові.

Виразною рисою української мови, якою користуються в Інтернеті, є відхилення від норм літературної мови. Ця особливість мови в Мережі, що властива для всіх мов світу, наявна в усіх стилях і жанрах сучасної української мови, що функціонують в Інтернеті. Як зазначає відомий український лінгвіст О. Тараненко, сьогодні в українській мові загалом помітна виразна тенденція до зниження рівня літературної мови – її орозмовлення, нехтування мовними нормами тощо [8, с. 33–35]. Велика кількість різних помилок у текстах – ознака сьогоденної інтернет-комунікації загалом і блогосфери зокрема.

В українській блогосфері виразно помітні дві тенденції щодо порушення мовної норми. Перша тенденція пов'язана з несвідомим порушенням норми, а друга – з умисним порушенням. Кожна з тенденцій має свої особливості. Якщо несвідоме порушення норми – це ознака неграмотності, то причини умисного порушення – створення певного стилістичного ефекту тощо.

Оскільки причиною порушення мовної норми є її незнання мовцем, говорити про певний стилістичний ефект тексту, в якому трапляються такі одиниці, ми не можемо. Утім, з огляду на те, що така риса є визначальною для мови української блогосфери, постає потреба її продемонструвати й класифікувати.

Нехтування літературною нормою фіксуємо на всіх мовних рівнях:

а) порушення лексичної норми: *Тільки запитань виникло ще більше **чим** відповідей, чому молодий хлопець не **гязний** не зарослий порпається в **мусорі** (21)* (помилки у слововживанні: замість українських лексем вжито росіянізми, правильно – *ніж, брудний, сміття*);

б) порушення фразеологічної норми: *Одразу **кидається в очі**... **незавершеність** (20)* (правильно – *впадати в око*); *Патрулювання – **невластива** для Беркуту функція, їх почали підключати до патрулів відносно недавно, і швидше **від нічого робити** (30)* (правильно – *знічев'я*); *Відвідувачі **матимуть***

можливість **прийняти участь** у інтерактивних інсталяціях та зможуть відвідати типовий «генделік» (9) (відповідно до норми – *взяти участь*);

в) порушення морфологічної норми: **Біль** у скронях б'є, стає **гостріша** (29) (неправильне вживання форми роду; правильно – *гострий біль*); *Спершу «косив» Рудьковський - після польоту до Парижу із Ніколаєнко* (13) (у родовому відмінку однини назви міст мають закінчення -а (*Парижа*));

г) порушення словотвірної норми: *затрачено мільйони* (3) (порушення вживання префікса; правильно – *витрачено*); *на металургічному комбінаті* (3) (неправильний суфікс у слові *металургійний*);

д) порушення синтаксичної норми: *Я підійшов та й передаю прохання. А він: не по адресу звернувся, шукай Оглуцького* (7) (неправильне дієслівне керування, правильно – *за адресою*); *Здійснюючи будь яку реформу, перед політиками постає питання...* (6) (неправильна будова речення з дієприслівниковим зворотом);

е) порушення пунктуаційної норми: *І – ніколи не забувайте, чому Ви тут* (4) (невиправдане використання розділового знака; тире після слова *і* – зайве);

є) порушення орфографічної норми: **Нажаль**, в нас немає **ПРО** (31) (порушення правила написання слів окремо; правильно – *на жаль*); *Там же я нарешті міг позвонити коханій, за якою вже страшенно скучив* (11) (ненормативна заміна африкати *дз* на *з*; правильно – *подзвонити*);

ж) порушення стилістичної норми: *куратори намагаються довести, що мистецтво не дорівнює грошам, що воно може існувати поза їхньою територією* (28) (текст оголошення містить низку помилок, зокрема, замість правильного *мистецтво – це більше, ніж гроші* вжито ненормативну конструкцію); *останнім часом нардепи проявляють непомірну активність у напрямку різних розслідувань* (28) (у реченні невиправдано вжито мовні штампи).

До несвідомого порушення норми варто також віднести й технічні огріхи – помилки-описки через неправильне

використання клавіш комп'ютерної клавіатури. Ідентифікувати ці огріхи можна, знаючи порядок розташування літер на клавіатурі, адже найпоширеніші з них – це натискання сусідніх клавіш: *якшо то і дійсно зуб, а не скам'яніла частина наприклад чкогось кальмара, то всеодно він належав морській тварюці* (26); *Що вони кажуть, коли їм жорікнути у порушені прав нормальної людини, яка ТЕЖ має право не брати нігера на роботу?* (25). Крім того, сюди ж зараховуємо пропуск літер (з точністю до 90% визначаю – *укрінець* чи *росіянин* говорить англійською (26)); несвідоме злиття кількох слів в одне (*принесена з півдня старослов'янська мована стінах і в грамотах* (29) тощо).

Значна кількість помилок та мовних огріхів свідчить про нехтування блогерами норм літературної мови. Виправдати порушення мовних норм можна лише в тому випадку, якщо воно спрямоване на створення стилістичного ефекту.

Виразною рисою українськомовного блогу як комунікативного жанру є численні запозичення з інших мов. Безперечно, це явище пов'язане із глобалізаційними процесами, які відкрили доступ до будь-яких інформаційних ресурсів, відповідно сучасний світ почав отримувати значно більше інформації, зокрема й тієї, яка приходить з-за меж окремого соціального середовища. Ці процеси позначилися на багатьох сферах життєдіяльності людини, зокрема й на мові. Найвиразнішою рисою, яка характеризує взаємозв'язки української мови з іншими мовами світу, є наявність у ній запозичень. Велика кількість запозичень у мові свідчить про широкі контакти мовців з іншомовним середовищем. І як зазначає відомий український науковець О. Стишов, найбільша кількість запозичень з'являється в тих дискурсах, які найвідкритішою для комунікації з іншомовним середовищем [7, с. 53]. Неважко здогадатися, що саме інтернет-комунікація є найбільш відкритою мовною системою для запозичень, і тут помічено найбільшу кількість нових іншомовних слів [6, с. 124]. Ця риса властива й текстам блогосфери.

В українській блогосфері вирізняють три категорії запозичень у текстовій частині блогів.

*Запозичення в транслітерованій формі.* Ці запозичення потрапили в українську мову через транслітерацію іншомовної форми із пристосуванням до законів української мови. Таких прикладів у мові сучасних блогів значно більше порівняно з перекладеними українською мовою лексемами. Аналізовану ситуацію можна пояснити входженням до українського соціуму нових явищ, аналоги яких нам невідомі, відповідно нове явище номінується новою лексемою, для якої звичним способом появи є транслітерація. Серед таких запозичень найбільше помічено слів за походженням з англійської мови: *Вирішив час від часу закидувати новини бізнесу, яким займаюсь давно і серйозно. Тобто про концепт-стор ShoeShoe (1); Іноді, взагалі складається враження, що всі ці передачі, сюжети і т.п. – ні що інше, як банальний троллінг – основне завдання поставити все з ніг на голову...* (16).

Зрідка в мові блогів трапляються одиниці, які заступають уже відомі в українській мові поняття: *Перші дні, мене чуть пару раз не хватив **атак серця** при переході дороги* (20).

У наведеному прикладі використано замість відомого в українській мові терміна *серцевий напад (інфаркт)* дослівно перекладене англійське словосполучення *heart attack* ('те саме'). Така ситуація нечастотна в блогосфері, проте вона – виразний показник потенційної багатомовності користувачів, що є однією із причин появи великої кількості запозичень у мові блогів.

*Запозичення в неперекладеній формі.* Таких прикладів у сучасній блогосфері надзвичайно багато, навіть у сучасній мовній практиці поза межами блогосфери вони також трапляються регулярно. Цю ситуацію пояснюємо тим, що представити іншомовне слово в українській мові можна ще простіше, ніж, наприклад, через семантичний переклад чи транслітерацію, – передати назву мовою оригіналу. Запозичення в неперекладеній формі трапляються й у публіцистиці, у наукових текстах, власне, у будь-якому стильовому різновиді української мови. Велика кількість різних запозичень, поданих у мові-оригіналі (які можна трактувати як варваризми), не обмежуються лише якоюсь однією мовою:

- англійські варваризми: *Друзі, приходьте сьогодні на дев'яту в «Козу», ми з Сонічаусом заграємо трошки естонських музик у стилі **ambient dub / reggae / dubstep** =) (2) (з англ. амбієнт даб, регі, дабстеп – музичні напрями);*
- російські варваризми: *на місці чернівчан я б виходила на вулиці і ликовала* (18) (з рос. радуватися);
- польські варваризми: *...вони [поляки – авт.] своє слово закріплювали ділом... знищуючи мову та насаджуючи свій **język** і культуру вогнем й мечем...* (23) (із польськ. мова);
- німецькі варваризми: *Все це [політ – авт.] звісно **fantastisch*** (19) (з нім. фантастично);
- французькі варваризми: *в моїй трійці **conte de l'incroyable amour** і кафе – я чую в цьому суфія і знавця літератури* (32) (із фр. неймовірні історії про кохання);
- угорські варваризми: *Існують такі варіації темпу: **csárdás, sűrű csárdás** и **szökős csárdás*** (14) (з угор. чардаш, дрібний чардаш, утікаючий чардаш);
- італійські варваризми: *все думав, що ж приготувати на обід собі... вирішив зазіхнути на **Risotto rosso-asparagi-frutti di mare** у власній інтерпретації* (17) (з італ. рис із червоною спаржею та морепродуктами).

До наведеного переліку варто додати і слова-власні назви у формі варваризмів, якими часто послуговуються користувачі блогів: *Брав участь у записі про Україну для лондонської редакції каналу **Sky News**, який позиціонується як **Islam Channel*** (10); *відкритий міжнародний конкурс на посаду директора Сінематеки... за його результатами на посаду призначено пана **José Manuel Costa*** (5). Така специфіка вживання іншомовних запозичень надзвичайно продуктивна в українській блогосфері та є її визначальною рисою.

Варто акцентувати увагу й на такому явищі, як написання іншомовною графікою назв, давно усталених в українській мові, серед яких, зокрема, назви населених пунктів, регіонів, держав тощо: ***New York; North Dakota***. Напр.: *група з творчих та талановитих людей, родом з **Weimar, Deutschland**, заснована в 2007 році* (8). Причини такого явища, імовірно, можна пояснити



особливою стилістичною метою, яку намагаються реалізувати автори таких дописів. Припускаємо й високу активність цього явища через специфіку комп'ютерного набору таких текстів, які копіюють з мови-оригіналу і вставляють в український текст. Не варто також відкидати й такий чинник, як мовна мода.

Як зазначалося, у невіртуальному текстовому середовищі наявна також практика використання варваризмів, проте вона часто обмежується вузькоспеціалізованими термінами і прив'язана до визначеного стилю чи тематики (наприклад, фінансові терміни в текстах на фінансову тематику) або власними назвами чи дефініціями (які нерідко можуть бути подані в дужках поряд з основною назвою): *Необхідно зазначити, що на сьогодні в Україні відсутнє законодавче регулювання процедури проведення податкового **due diligence*** (17); *Здебільшого до таких компаній належать підприємства **FMCG-сектору** – на такі активи попит з боку фондів досить високий* (15) (*FMCG* – від англ. *Fast Moving Consumer Goods* загальна назва для товарів повсякденного попиту).

Особливим різновидом розглядуваних запозичень є *лексеми, що не становлять собою адекватний переклад з іншої мови і не відповідають графіці мови-основи, наприклад: Списувати в другому класі? **o\_О** Як же вони, бідаки, до 11 довчаться?* (12). Наведений приклад – це запозичення вигуку з англійської мови *uh-oh*, відповідник українських вигуків *овва!*, *оце так!*, транслітероване українською графікою з додатковим символом (нижня лінія підкреслення для об'єднання в одне смислове ціле) та літерами різного регістру для позначення акцентуації.

Отже, як засвідчив наш аналіз, виразними рисами сучасної української блогосфери є численні випадки свідомого чи несвідомого порушення норм на всіх мовних рівнях, а також наявність великої кількості варваризмів у мові блогів. Характерно, що перелік цих варваризмів не обмежено запозиченнями з якихось певних мов, адже кожен користувач Інтернету, маючи доступ до практично будь-якого іншомовного тексту, а також спеціальні інструменти для перекладу іншомовних назв (наприклад, системи онлайн-перекладу), може

використовувати таку лексику в будь-якому контексті. Природно, що в мові блогів як одному з найдинамічніших сучасних дискурсів таких одиниць багато. Це дає підстави визначити наявність запозичень як одну з диференційних ознак мови української блогосфери, серед яких особливе місце за кількістю та походженням посідають варваризми.

Перспективи дослідження мови української блогосфери вбачаємо в подальшому аналізові лексико-стилістичних особливостей цього жанру в структурі засобів масової комунікації, у вияві динамічних процесів у словотворі, що простежуються в україномовних блогах.

### **Бібліографічні посилання**

1. **Гермашева Т. М.** Языковая личность субъекта блог-дискурса : лингвокогнитивный аспект : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19 «Теория языка» / Т. М. Гермашева. – Ростов-на-Дону, 2011. – 176 с.
2. **Гончаров В. П.** Интернет как фактор трансформации культуры и личностной самореализации : философский анализ : автореф. дисс. ... канд. филос. наук : 09.00.13 «Философия и история религии, философская антропология, философия культуры» / В. П. Гончаров. – Ростов-на-Дону, 2012. – 26 с.
3. **Горошко Е. И.** Интернет-жанр и функционирование языка в Интернете : попытка рефлексии / Е. И. Горошко // Жанры речи. – Саратов : ИЦ «Наука», 2009. – Вып. 6 «Жанр и язык». – С. 11–27.
4. **Заборовська С. В.** Особливості віртуального дискурсу в просторі Інтернет (на прикладі інтернет-щоденників) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.02 «Російська мова» / С. В. Заборовська. – Харків, 2006. – 19 с.
5. **Иванов Л. Ю.** Язык Интернета : заметки лингвиста / Л. Ю. Иванов // Словарь и культура устной речи. – М. : Азбуковник, 2000. – С. 131–147.
6. **Козлова Е. Е.** Заимствования как объект метаязыковой рефлексии рядовых носителей русского литературного языка : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.01 «Русский язык» / Е. Е. Козлова. – Томск, 2012. – 176 с.

7. **СТИШОВ О.** Нові лексичні запозичення в мові засобів масової інформації / О. Стишов // *Культура слова*. – 1998. – Вип. 51. – С. 53–60.

8. **Тараненко О. О.** Колоквіалізація, субстандартизація та вульгаризація як характерні явища стилістики сучасної української мови (з кінця 1980-х рр.) / О. О. Тараненко // *Мовознавство*. – 2002. – № 4–5. – С. 33–39.

### Джерела фактичного матеріалу

1. Андрій Тимчишин-Валевський. «Tank - Free Invisible Porno». – Режим доступу: <http://mcstrick.livejournal.com>
2. Башта пропаганди. Алоха. – Режим доступу: <http://friki.livejournal.com/?skip=20>
3. Богдан. [Коментар]. – Режим доступу: <http://rudarani.livejournal.com/547282.html?thread=1511122&>
4. Гастон. Виходячи на акцію протесту, пам'ятайте (старе, майже як світ): – Режим доступу: <http://gas-ton.livejournal.com>
5. Іван Козленко. Відкритий лист до міністра культури України Є.Нищука. – Режим доступу: [http://blogs.lb.ua/ivan\\_kozlenko/259996\\_vidkritiy\\_list\\_ministra\\_kulturi.html](http://blogs.lb.ua/ivan_kozlenko/259996_vidkritiy_list_ministra_kulturi.html).
6. Логвиненко. Вверхній пост. – Режим доступу: <http://logvynenko.livejournal.com>.
7. Любомир Франків. Притон-2 (розділ 5). – Режим доступу: <http://frankiv-1.livejournal.com/5455.html>
8. Любця. стояти. слухати. закохуватись. – Режим доступу: <http://morishka91.livejournal.com/5247.html>.
9. Олекса Манн. Жлоб-арт. – Режим доступу: <http://olexaman.livejournal.com/?skip=20>.
10. Олекса Шкатов. ФОТОСПОГАД. Нічний штурм Євромайдану. – Режим доступу: <http://4ornobile.livejournal.com/399677.html>
11. Олексій Гарань. Про Україну і НАТО (на «Sky News» і Еспресо TV). – Режим доступу: <http://blogs.pravda.com.ua/authors/haran/5331fbfbel1f31>.
12. Передвесняне, знову все скопом. Сумбурно. – Режим доступу: <http://yusmal.livejournal.com>.
13. Сергій Руденко. Хто найбільший інвалід? Микола

- Рудьковський чи Петро Мельник? – Режим доступу: <http://rudenko-s.livejournal.com>.
14. Флоренс. «Гей, ви, музиченьки, заграйте-но чардаш»... – Режим доступу: <http://ua-bal.livejournal.com/124850.html>.
  15. Шкарпова О., Руденко В. Подайте на процвітаня // Галицькі контракти. – № 21–22. – 17 травня 2010 р. – С. 25.
  16. akkakknebeikaize. [Коментар]. – Режим доступу: <http://ua-slingomamy.livejournal.com/6392527.html?thread=77895119&>
  17. Alexander Maysheff. [Твіт]. – Режим доступу: <http://maysheff.livejournal.com/536708.html>.
  18. Blacky. [Коментар]. – Режим доступу: <http://gr-czernowitz.livejournal.com/2839113.html?thread=7746633>.
  19. giant\_vision. Від гвинта! – Режим доступу: <http://giant-vision.livejournal.com/115073.html>.
  20. grynjuk. Іран, транспортні питання. Як добратися до Ірану. Як пересуватись в середині країни. – Режим доступу: <http://grynjuk.livejournal.com>.
  21. hyllio23. У пошуках бомжа. – Режим доступу: <http://hyllio23.livejournal.com/3105.html>.
  22. illyabarkov. Суми. Частина 1. – Режим доступу: <http://illyabarkov.livejournal.com/22650.html>.
  23. Jarosław Lazor. ...II Rzeczpospolita... – Режим доступу: <http://yaroslav-lazor.livejournal.com/13393.html>.
  24. madf. Подорож до NYC, дні 4-5. – Режим доступу: <http://madf.livejournal.com/279765.html>.
  25. Mamaу\_. [Коментар]. – Режим доступу: <http://blog.i.ua/community/5099/1209129>.
  26. Mamaу\_. Будуть грабувати. – Режим доступу: <http://blog.i.ua/user/381783>.
  27. molokoma. Мау. 22nd, 2013. – Режим доступу: <http://molokoma.livejournal.com/?skip=10>.
  28. museums\_kiev. Національний художній музей України. – Режим доступу: <http://museums-kiev.livejournal.com/?skip=75>.
  29. nimmerklug. Они там у себя, – Режим доступу: <http://nimmerklug.livejournal.com/973619.html>
  30. oleg\_kv. [Коментар]. – Режим доступу:

<http://blog.i.ua/community/586/1038692>.

31. pollotenchegg. Ультра-релігійні поселення у США. – Режим доступу: <http://pollotenchegg.livejournal.com/114213.html>.
32. Ryzh. Живу так, щоб депресія була у інших. – Режим доступу: <http://ryzhervind.livejournal.com/208231.html>.
33. warm at times. [Коментар]. – Режим доступу: <http://trohysnihu.livejournal.com/31878.html?thread=12934>.